

**LYSEKILS
KOMMUN**

Strategi

Plan

Policy

Riktlinjer

Regler

Lysekils kommuns

Riktlinjer för färdtjänst och riksferdtjänst

Datum:	
Fastställt av:	Kommunfullmäktige
Diarienummer:	B-2025-745
Gäller för:	Alla nämnder och förvaltningar
Dokumentansvarig:	Stadsbyggnadsavdelningen
Gäller till och med:	2027-12-31
Ansvarig för revidering:	Samhällsbyggnadsförvaltningen

Inledning

Färdtjänst och riksfärdtjänst är en särskild form av kollektivtrafik för personer med funktionsnedsättning och har svårt att resa med allmän kollektivtrafik. Färdtjänst i Lysekils kommun gäller för resor inom Västra Götalands kommuner, medan riksfärdtjänst används för längre resor utanför färdtjänst området inom Sverige.

För att få använda färdtjänst eller riksfärdtjänst måste man ansöka hos kommunen som man är folkbokförd i. I denna text beskrivs vilka regler som gäller, hur man ansöker och vilka krav som måste uppfyllas.

Färdtjänst

Färdtjänst enligt lag (1997:736) är en anpassad del av kollektivtrafiken för personer som på grund av funktionsnedsättning, som inte endast är tillfällig har väsentliga svårigheter att förflytta sig själv på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer. Resor med färdtjänst ska i likhet med allmänna kollektivtrafiken i största mån samordnas.

Färdtjänstillståndet är personligt och beviljas inte på grund av bristfälliga allmänna kommunikationer eller bristande förmåga att framföra eget fordon.

Följande regler gäller för färdtjänstillstånd i Lysekils kommun:

- Den sökande är folkbokförd i Lysekils kommun.
- Funktionshindret bedöms bestå i minst tre månader.
- Det ska finnas ett tydligt samband mellan funktionsnedsättningen och svårigheterna att förflytta sig själv eller att genomföra själva resan.

I Lysekils kommun är det Västtrafik AB som upphandlar och administrerar trafik och beställningscentral.

Färdtjänst för barn

I Lag (1997:736) om färdtjänst betraktas en som barn upp till 18 års ålder då det gäller rätt till färdtjänst. Barnkonventionen som 1 januari 2020 blev svensk lag beskriver i artikel 23.1 att ”ett barn som med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar tilltron till den egna förmågan och möjliggör barnets aktiva del i samhällslivet”.

Utgångspunkten vid bedömning av barns behov av färdtjänst är funktionshindrets begränsningar i jämförelse med icke funktionsnedsatta barns utvecklings- och mognadsnivå.

Ansökan om tillstånd

- Ansökan sker via e-tjänst eller via blankett som skickas till kommunhuset. Ansökan behöver kompletteras med aktuellt utlåtande av läkare, arbetsterapeut, sjukgymnast eller annan med specialistkompetens som styrker funktionshindret.
- Den som söker färdtjänst ansvarar själv för att skaffa och bekosta utlåtandet. Ett utlåtande i sig är inte tillräckligt för att få ett färdtjänstillstånd. Däremot utgör utlåtandet en del av beslutsunderlaget.
- Färdtjänstillstånd kan förenas med särskilda föreskrifter som är individuella. Det kan till exempel gälla typ av fordon, placering i fordonet, ensamåkning, ledsagare eller ledarhund.
- Färdtjänst kan beviljas till och från allmänna kommunikationer för person som har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand och som därigenom har svårt att ta sig till och från hållplats eller station, men som kan resa med buss eller tåg.
- Handläggning av ett ärende sker enligt bestämmelserna i förvaltningslag (2017:900) och lag (1997:736) om färdtjänst tillsammans med kommunens kompletterande riktlinjer.
- Utredningstiden är fyra veckor och tiden räknas när en fullständig ansökan inkommit. Beslut ska meddelas skriftligt.

Färdtjänst är avsedd för enskilda personers privatresor och får ej användas för följande typ av resor:

- Färdtjänst får inte användas för resor inom tjänsten då detta åvilar arbetsgivarens ansvar.
- Färdtjänst får inte användas för resor som av någon annan anledning bekostas av de andra offentliga system såsom sjuk- och behandlingsresor eller skolskjutsar.

Överklagan av ett beslut

Den som får avslag på sin ansökan om färdtjänst kan överklaga beslutet till Förvaltningsrätten. Varje beslut om avslag innehåller information om hur beslutet kan överklagas. Överklagandet skall vara skriftligt och ha inkommit till Lysekils kommun inom tre veckor från det att sökanden tog del av beslutet.

Återkallelse

Återkallelse av tillstånd kan bli aktuellt om tillståndshavaren genom förändringar i hälsotillstånd eller av andra skäl inte längre uppfyller kriterierna för att få färdtjänst. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelse av de föreskrifter eller villkor som gäller för färdtjänsten. Det kan vara att beställaren uteblir upprepade gånger, att färdtjänstberättigad låter obehöriga nyttja färdtjänst, hot om våld, vållande av obehag för medpassagera/föraren eller att färdtjänstberättigad skadar fordonet.

Avgifter

- Avståndbaserad egenavgiften gäller för resor inom samtliga kommuner i Västra Götaland och baseras på en startavgift de första 10 kilometrarna och därefter påslag per kilometer.
- Avgiften beräknas enligt Västtrafiks baspristaxa, med ett tillägg på 50 %. Detta innebär att färdtjänstresa är dyrare än vanlig kollektivtrafikresa eftersom den ger högre service, dörr-till-dörr-transport och bättre komfort. Syftet är också att uppmuntra resenärer att använda kollektivtrafik när det är möjligt.
- Årlig uppräkningsmed följksamhet till den allmänna kollektivtrafikens prisjusteringar inom Västra Götaland. Prisjusteringen skall göras på startavgift samt kilometerpris. Se separat lista för gällande taxa.
- Egenavgift gäller dygnet runt och alla som innehar färdtjänsttillstånd i Lysekil kommun såsom färdtjänstresor, arbetsresor samt ungdomsresor.
- Enkelresa för demenssjukas resa till och från biståndsbedömd dagverksamhet, så kallade omsorgsresor, till 50 procent av färdtjänsttaxan för enkelresa.
- För tillfälliga resor inom annan kommun, maximalt 3 månader, utanför Västra Götaland, är egenavgiften baserad på en startavgift de första 10 kilometrarna och därefter per kilometer. Den enskilde ersätts i efterhand, mot uppvisande av kvitto med summa överstigande egenavgiften. Ansökan ska ske till handläggare i hemkommunen före planerad resa.

Giltighetstid

- Färdtjänst beviljas för en begränsad tid eller tills vidare.
- Färdtjänst kan beviljas tills vidare för personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar eller mycket hög ålder.
- Förändrat behov av färdtjänst ska meddelas till kommunens färdtjänsthandläggare.
- Färdtjänsttillståndet upphör att gälla vid flytt till en annan kommun

Antal resor och avstånd

Den som har färdtjänsttillstånd åker dygnet runt inom Västra Götalandsregionen.

Antalet resor är normalt inte begränsat, men ett enskilt färdtjänsttillstånd kan dock efter individuell prövning förenas med föreskrifter om hur många resor tillståndet omfattar.

Beställning/avbokning av resa

- Resor bokas och avbokas hos Västtrafik.
- Färdtjänst taxi går direkt till måladress utan stopp eller väntetid för ärenden.
- Resor samordnas, vilket kan innebära samåkning och längre restid. Tider beror på fordonstillgång och efterfrågan.

- I vissa fall kan ensamåkning beviljas med hänsyn till resenärens funktionshinder, ofta krävs då läkarintyg.
- Resor som inte blir av ska avbokas så tidigt som möjligt.
- Avbeställning av uppbokad resa måste ske senast en timma innan tidpunkten för bokad resa. Om kunden orsakat en så kallad bomresa och/eller andra inte godkända kostnader, så kan kommunen komma att återkräva den uppkomna merkostnaden.

Ledsagare

- Ledsagare kan beviljas om funktionsnedsättningen gör att man behöver hjälp under själva resan mer än det som taxiföraren kan erbjuda.
- Hjälpbehovet måste gälla själva resan – inte bara på resmålet.
- Ledsagaren får inte själv ha färdtjänsttillstånd.
- Kommunen har ingen skyldighet att ordna en ledsagare, även om tillstånd finns.
- Ledsagare följer med gratis och ska resa från och till samma adress som den färdtjänstberättigade.
- Vid behov kan tillstånd ges för fler än en ledsagare.

Medresenär

- Färdtjänstresenären får ta med en medresenär, eller fler om plats finns i fordonet som erbjuds utifrån behovet.
- Medresenären ska resa från och till samma adress som den färdtjänstberättigade och betalar samma avgift.
- Medresenären får inte kräva extra hjälp av chauffören eller bestämma var i fordonet hen ska sitta.

Hjälpmedel

- Rollator, rullstol och andra förflyttningshjälpmedel får tas med på resan.
- Den som inte kan förflytta sig från rullstol till bilsäte har rätt till specialfordon, men rullstolen måste vara godkänd att sitta i under färd.
- Hjälpmedel som bara behövs på resmålet får tas med, så länge de inte kräver ett annat fordon än det som normalt används.
- Hjälpmedel ska kunna säkras och hanteras på ett trafiksäkert sätt.
- Promenadscooter, elmoped och liknande med styre är inte tillåtna att sitta på under färd och får ej tas med på färdtjänstresa.

Service vid resa

- Chauffören kan hjälpa resenären att stiga i och ur färdtjänstfordonet, hjälpa till med säkerhetsbälte, bagage och förflyttningshjälpmedel som behövs för resans genomförande samt hjälp till och från dörr i markplan eller motsvarande.
- Om resenären behöver särskild service, till exempel om inte ledsagare beviljats, ledsagning mellan bostaden/fordon/ besöksplats, ska detta uppdrag vara inskrivet i kundtillståndet av färdtjänsthandläggaren.

Trappklättrare

- Västtrafik erbjuder att Trappklättrare kan användas som temporär åtgärd för att förflytta kund till gatuplan för vidare transport. Med temporär åtgärd menas att i väntan på annan åtgärd (som t ex byte av bostad, bostadsanpassning med ramp/hiss/trapphiss, eller tillfrisknande).
- Trappklättrare användas under en period av maximalt 6 månader.
- Trappklättring utförs inte om kunden väger över 100 kg.
- Trappklättring utförs endast på kunds hemadress och endast på inomhustrappor (vanligen i hyreshus) som godkänns för ändamålet.
- Den enskilda föraren har alltid rätt att fatta beslut om att trappklättring inte kan utföras på ett säkert sätt – även om trappklättring har utförts på den aktuella adressen tidigare.
- Om/när Västtrafik inte längre erbjuder tjänsten Trappklättrare, så tillhandahåller inte heller Lysekils kommun denna tjänst inom ramen för färdtjänsten.

Liggande transport (bårtransport) eller bärhjälp (dvs att bära kund – med eller utan rullstol – uppför eller nedför trappa) utförs **ej** inom ramen för färdtjänst.

Bagage

Bagage får tas med i den utsträckning om motsvarar vad som är vanligt på bussresor, vilket innebär högst två mindre handbagage eller en liten resväska, utöver de hjälpmedel som krävs för att kunna genomföra resan.

Vid behov hjälper chauffören till med bagaget från avhämtningsadressens entré och till fordonet och från fordonet till resmålets entré.

Hund/husdjur

Ledar- och assistanshund får utan kostnad medfölja den färdtjänstberättigade.

Sällskapsdjur får inte tas med vid färdtjänstresa.

Riksfärdtjänst

Enligt lag om riksfärdtjänst (SFS 1997:735) har folkbokföringskommunen skyldighet att ge ersättning för de extra kostnader som uppstår vid resa mellan olika kommuner i Sverige. De extra kostnaderna ska uppstå till följd av funktionshinder och kan bestå av att resenären behöver ha en ledsagare med sig vid resa med allmänna kommunikationer eller av att ett särskilt fordon måste användas för resan. Kan en person med funktionshinder resa på egen hand med kollektivtrafik med den service och hjälp som ges, kan denna inte beviljas riksfärdtjänst.

Grundläggande kriterier för riksfärdtjänst är:

- Sökanden är folkbokförd i Lysekils kommun
- Att resan med allmänna kommunikationer till följd av den sökandes funktionshinder måste göras på ett särskilt kostsamt sätt eller inte kan göras utan ledsagare
- Ändamålet för resan är rekreation eller fritidsverksamhet eller någon annan enskild angelägenhet. Ändamålet med resan ska anges vid ansökan.
- Resan göra inom Sverige från en kommun till en annan kommun
- Resan görs med allmänna kommunikationer, taxi, eller med ett för ändamålet särskilt anpassat fordon
- Funktionshindret måste bedömas bestå mer än sex månader och ska på begäran kunna styrkas med läkarintyg eller särskild utredning.
- Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder (SFS 2006:1115).

Det innebär att riksfärdtjänst **inte beviljas** för följande typ av resor:

- Resor för färdtjänstberättigad som i sin helhet kan ske med färdtjänst
- Resor vars ändamål är arbete, utbildning eller medicinsk vård eller behandling.
- Resor inom socialtjänsten, till exempel utflykter och liknande resor som arrangeras som gruppresor för funktionsnedsatta eller äldre personer i ett boende.
- Resor inom skolan, till exempel skolresor, resor i samband med studiebesök, badresor med mera, detsamma gäller inom förskole- och fritidshemsverksamheten.
- Resor som av någon annan anledning ska bekostas av det allmänna (dvs. staten, regionen eller annan kommunal verksamhet), till exempel sjukresor, skolskjuts, ambulanstransporter resor i samband med arbetslivsinriktad rehabilitering eller andra resor som Försäkringskassan ska bekosta.

Ansökan om tillstånd

- Beslut om riksfärdtjänst fattas av färdtjänsthandläggare på delegation och omfattar vilket färdtjänstmedel som får användas.
- Tillstånd till riksfärdtjänst beviljas per resa och ansökan måste ha inkommit senast 14 dagar före önskat avresedatum. I samband med storhelger ska ansökan vara inkommen tidigare än en månad före önskad avresa för att säkerställa resan.
- Om särskilda skäl föreligger, kan tillstånd för ett visst antal resor med samma

ändamål och till samma resmål beviljas.

- Ansökan om riksfärdtjänst ska snabbbehandlas om resan är av akut karaktär och om resbehovet inte har kunnat förutses, till exempel i samband med begravning eller nära anhörigs sjukdom.
- Resor med riksfärdtjänst ska göras med billigast genomförbara färdmedel som den riksfärdtjänstberättigade klarar av. Vid prövning av färdmedel skall utgångspunkten alltid vara vad som är ett normalt färd sätt om man inte har någon funktionsnedsättning. Den omständigheten att det saknas allmänna kommunikationer till den plats eller vid den tidpunkt man önskar resa är i sig inget skäl för att bevilja riksfärdtjänst.
- Ersättning för resor med privatbil, hyrbil eller liknande medges ej. Detta innebär att resa med riksfärdtjänst ska ske i första hand med allmänna kommunikationer, det vill säga med tåg, buss eller flyg. I andra hand genom en kombination av allmänna kommunikationer i kombination med personbil eller specialfordon. I tredje hand används enbart personbil eller specialfordon.

Överklagan av ett beslut

Om den sökande är missnöjd med beslutet kan det överklagas till förvaltningsrätten, som gör en prövning av ärendet. Vid avslag och delavslag skickas informationen om hur man överklagar tillsammans med beslutet. Överklagandet ska skickas till samhällsbyggnadsförvaltningen inom tre veckor från det att den sökande fick ta del av beslutet.

Ledsagare

- Person som måste ha hjälp av någon annan person för att kunna genomföra en riksfärdtjänstresa, kan efter ansökan beviljas ledsagare.
- Behovet av hjälp ska vara knutet till själva resan.
- Behov av hjälp enbart på resmålet eller innan resan ger inte rätt till ledsagare.
- Ledsagaren ska påbörja och avsluta resan på samma plats som riksfärdtjänstresenären.
- Det åligger tillståndshavaren att själv skaffa ledsagare.

Medresenär

- Vid beviljad resa med personbil eller specialfordon får tillståndsinnehavaren ta med sig en medresenär eller det antal personer som ryms i det fordon som den riksfärdtjänstberättigade är legitimerad för.
- Medresenären ska påbörja och avsluta resan på samma plats som den riksfärdtjänstberättigade och betalar samma avgift som den riksfärdtjänstberättigade.
- Medresenär får inte orsaka extra service av chauffören och har inte heller rätt till viss placering i fordonet. Medresande barn betalar taxa enligt gällande förordning (SFS 1993:1148).

- Vid riksfärdtjänstresa med allmänna kommunikationer bokar och betalar eventuell medresenär, oavsett ålder, hela sin reskostnad samt eventuell bokningsavgift.

Resebeställning/avbokning

Om riksfärdtjänst har beviljats för resa med allmänna kommunikationer så bokar och betalar den enskilde själv resan. Lysekils kommun betalar ut ersättning i efterhand mot uppvisande av kvitto samt biljett. Biljett som inte har använts ersätts inte.

Service vid resa

Vid riksfärdtjänstresa med allmänna kommunikationer ingår den service som aktuellt reseföretag erbjuder.

Riksfärdtjänstresa med personbil eller specialfordon innebär alltid att resenären kan få följande service:

- Hjälp in och ut ur fordon.
- Hjälp med förflyttningshjälpmedel och bagage in och ut ur fordon.
- Hjälp med säkerhetsbälte.
- Hjälp från entrédörr och besöksplats.
- Om tillståndet omfattar ledsagare ska det stöd och den hjälp som resenären behöver ombesörjas via medföljande ledsagare. Detsamma gäller om vuxen medresenär medföljer.
- Resenär kan ha med två resväskor samt hjälpmedel enligt hjälpmedelsförteckningen.

Manuell bärhjälp och så kallad bumping, erbjuds inte under riksfärdtjänstresor.

Avgifter

Resenären ska betala en egenavgift enligt den förordning som beslutats av regeringen SFS 1993:1148. Egenavgiften baseras på vägavstånd, motsvarande biljettpris på en tågresor i andra klass. Vid behov av anslutningsresa och resenären har färdtjänstillstånd använts ordinarie avgift för färdtjänstresa. Har resenären inget färdtjänstillstånd, eller om färdtjänsten av någon anledning inte kan användas för anslutningsresor, så ingår anslutningsresorna i riksfärdtjänstresan och avgiften för riksfärdtjänstresan.

Medresenär betalar ordinarie biljettpris vid resa med tåg eller flyg. Vid resa med personbil eller specialfordon betalar medresenären samma avgift som den som är beviljad riksfärdtjänst.